

OSA I Johdanto

1 Parkinsonin tauti sairautena

1.10 Parkinsonin tauti sairautena.....	16
1.20 Parkinsonin taudin oireet potilaiden kokemana.....	17
1.30 Parkinsonin taudin hyvän hoidon tavoitteita ja periaatteita.....	18

OSA II Diagnostiikka, hoito, seuranta ja hoidon ohjaus

2 Diagnostiikka ja oireiden arviointi

2.10 Parkinsonin taudin oireet.....	20
2.20 Parkinsonin taudin diagnostiikka.....	22
2.30 Parkinsonin taudin erotusdiagnostisia oireyhtymiä.....	22
2.40 Perusterveydenhuollon osuus diagnostiikassa.....	26
2.50 Parkinsonin taudin oireiden eteneminen.....	27
2.60 Vaihtelevat lihastoiminnan ja liikuntakyvyn muutokset (ns. motoriset tilanvaihtelut) Parkinsonin taudin edetessä.....	28
2.70 Parkinsonin taudin edenneen vaiheen tunnistaminen.....	29

3 Hoito ja seuranta

3.10 Parkinson-potilaan hoitoperiaatteet.....	32
3.20 Parkinson-potilaan hoidon suunnittelu ja hoitoyhteistyö.....	33
3.25 Liikehäiriöiden lääkehoidon periaatteet Parkinsonin taudissa.....	35
3.30 Liikehäiriöiden laiteavusteiset hoitomuodot Parkinsonin taudissa.....	36

Seuranta

3.40 Parkinson-potilaan seuranta.....	39
3.50 Hoitajan rooli Parkinson-potilaan seurannassa.....	42
3.55 Seurantakäynnit Parkinson-hoitajalla.....	42

Seurannassa huomioitavia asioita

3.60 Parkinson-potilaan muiden sairauksien lääkehoidossa huomioitavia asioita.....	43
3.70 Ajoterveys Parkinsonin taudissa.....	44

4**Hoidon ohjaus**

4.10 Parkinson-potilaan tiedon tarpeet ja niiden muuttuminen.....	50
4.20 Parkinson-potilaan ohjauksen lähtökohdat ja tavoitteet.....	50
4.30 Parkinson-potilaan ensiohjaus.....	50
4.40 Vertaistuen piiriin ohjaaminen.....	52
Sosiaalietuudet	
4.50 Parkinson-potilaan sosiaalietuudet.....	54
4.60 Kuntoutus- ja palvelusuunnitelma.....	59

OSA III Liikehäiriöiden lääkehoito ja kajoavat hoidot**5****Liikehäiriöiden lääkehoito**

5.10 Alkuvaiheen lääkehoidon toteuttaminen Parkinsonin taudissa.....	62
5.20 Parkinsonin taudin edenneen vaiheen lääkehoito.....	65
5.30 Parkinson-potilaan lääkehoitoon sitoutumisen tukeminen.....	67
5.40 Parkinson-potilaan lääkehoito ja arki.....	69

6**Syvääivostimulaatiohoito**

6.10 Syväivostimulaatiohoito: hoidon soveltavuuden arviointi ja toimenpiteen toteutusperiaatteet.....	72
6.20 Syväivostimulaatiohoidon säätäminen.....	74
6.30 Keskussairaaloiden rooli syväivostimulaatiohoidoissa.....	75

7**Infuusiohoidot**

7.05 Infuusiohoidot: käytön perusteet, valinta ja hoidon toteutus.....	78
7.10 Foslevodopa-foskarbidopainfuusio.....	80
7.20 Levodopa-karbidopainfuusio ja levodopa-karbidopa-entakaponi- infuusiohoito.....	81
7.30 Apomorfiini-infuusiohoito.....	82
7.40 Infuusiohoitojen aloitus ja alkuvaiheen seuranta.....	83
7.50 Potilaan ohjaus infuusiopumpun käyttöön.....	85

OSA IV Ei-motoriset oireet ja niiden hoito**8****Psykiatriset ja kognitiiviset oireet sekä unihäiriöt**

8.10 Masennus.....	90
8.20 Pakkoitku ja pakkonauru.....	92

8.30	Harhat ja psykoosioireet	93
8.40	Impulssikontrollihäiriöt	96
8.50	Kognitiiviset oireet Parkinsonin taudissa	98
8.60	Parkinson-potilaan kognitiivisten oireiden arviointi	99
8.70	Parkinson-potilaan kognitiivisten oireiden hoito	100
8.80	Parkinsonin tauti ja unihäiriöt	101

9

Autonomisen hermoston oireiden hoito

9.10	Autonomisen hermoston oireet ja niiden mekanismit Parkinsonin taudissa	108
	Ruoansulatuskanavan häiriöt	
9.20	Syljen erityksen häiriöt ja nielemisvaikeudet	108
9.30	Mahalaukun toimintahäiriöt	110
9.35	Ummetus ja ripuli	110
	Muut häiriöt	
9.40	Verenpaineen säätelyongelmat	112
9.50	Virtsanmistyksen ongelmat	115
9.60	Seksuaalitoimintojen häiriöt	117
9.70	Iho-ongelmat	117

10

Kipuoireet

10.10	Parkinson-potilaan kipuoireet ja niiden arviointi	122
10.20	Parkinson-potilaan kivun hoito	124

OSA V Hätätilanteet, päivystyksellinen hoito, muiden sairauksien hoito

11

Liikehäiriöiden hätätilanteet, päivystyksellinen hoito, toimenpiteet ja anestesia

11.10	Liikehäiriöiden hätätilanteet	128
11.20	Parkinson-potilas sairaalahoitossa	129
11.30	Kirurgiset toimenpiteet ja anestesia Parkinson-potilailla	130
11.40	Parkinsonin tautia sairastava potilas tehohoidossa	130

12 Muiden pitkäaikaissairauksien hoito

12.10 Parkinsonin tauti ja sydän- ja verisuonisairaudet	134
12.20 Parkinsonin tauti ja diabetes	134
12.30 Hengitystoiminnan häiriöt Parkinsonin tautia sairastavilla potilailla	136

OSA VI Toimintakyvyn tukeminen

13 Fyysisen toimintakyvyn tukeminen

Fyysinen aktiivisuus

13.10 Parkinson-potilaan omatoimisen liikunnan tukeminen	140
13.20 Parkinson-potilaan liikuntaneuvonta	140
13.30 Parkinson-potilaan ohjattu liikuntaharjoittelu	142

Fysioterapia

13.40 Fysioterapia Parkinson-potilaan hoidossa	145
13.50 Toimintakyvyn arviointi: kävely, tasapaino ja siirtymiset	146
13.60 Fysioterapeuttinen harjoittelu	149
13.70 Hengitysliviharjoittelu	151
13.80 Liikkumisen apuvälineet	152

14 Arjen sujumisen tukeminen

14.10 Parkinson-potilaan päivittäisen toiminnan haasteet ja keinoja vastata niihin	154
14.15 Toimintaterapia osana Parkinson-potilaan hoitoa	157
14.20 Parkinson-potilaan apuvälinetarpeen arviointi ja apuvälineiden hankinta	159
14.30 Parkinson-potilaan toiminnallisen kognition tukeminen	160
14.40 Parkinson-potilaan ruokailu	161
14.50 Parkinson-potilaan hygienia ja pukeutuminen	162
14.60 Parkinson-potilaan asioiminen ja tietotekniikan käyttö	164
14.70 Parkinson-potilaan ruoanvalmistus ja kodinhoito	166
14.80 Parkinson-potilaan vapaa-ajan toiminta	168
14.90 Parkinson-potilaan seksuaalisuus	168

15 Puhevaikeudet

15.10	Kommunikointiin liittyvät häiriöt Parkinsonin taudissa	172
15.20	Puhemotoriset oireet Parkinsonin taudissa	172
15.30	Kielellis-kognitiiviset ongelmat Parkinsonin taudissa	175
15.40	Puheterapeuttinen arviointi	175
15.50	Parkinson-potilaan puheterapia	177
15.60	Kommunikoinnin helpottaminen edenneessä Parkinsonin taudissa	178
15.70	Parkinson-potilaan kommunikoinnin apuvälineet ja tulkkauspalvelut	179

16 Nielemisvaikeudet

16.10	Nielemisvaikeus ja sen merkitys Parkinson-potilaalle	182
16.20	Parkinson-potilaan nielemishäiriöiden tunnistaminen ja arviointi	183
16.30	Nielemistä helpottavia menetelmiä ja nielemisen kuntoutus	185

17 Ravitsemus

17.10	Parkinson-potilaan ravitsemus	190
17.20	Parkinson-potilaan ravitsemustilan seuranta ja vajaaravitsemus-riskin arviointi	191
17.30	Ravitsemukseen vaikuttavien Parkinson-oireiden huomioiminen	192
17.40	Parkinson-potilaan tehostettu ruokavalio vajaaravitsemuksen ehkäisyssä ja hoidossa	196
17.50	Parkinson-potilaan letkuravitsemus	197

18 Suun terveys

18.10	Parkinsonin taudin ja lääkehoidon vaikutukset suun terveyteen	200
18.20	Suun kuivuus	200
18.30	Suun sairauksien ehkäisy Parkinson-potilaalla	201
18.40	Parkinson-potilaan hyvä suun perushoito ja hoidossa avustaminen	201

Työkäisenä sairastuneen työkyvyn tukeminen

19.10 Työkäisenä Parkinsonin tautiin sairastuneet	204
19.20 Parkinsonin taudin vaikutus työkykyyn	204
19.30 Parkinson-potilaan työkyvyn tukeminen	205
19.40 Parkinsonin tauti, ehkäisy ja raskaus	206

OSA VII Hoidon järjestäminen edenneen sairauden vaiheessa

Läheisen rooli hoidossa ja seurannassa

20.10 Läheisen rooli Parkinsonin taudin hoidossa	208
20.20 Läheisen rooli Parkinsonin taudin toteamisvaiheessa	209
20.30 Läheisen rooli Parkinsonin taudin edetessä	210
20.40 Omaishoitajaus Parkinsonin taudissa	211

Elämän loppuvaiheen hoito

21.10 Parkinson-potilaan elämän loppuvaiheen hoidon suunnittelu	214
21.20 Parkinson-potilaan hoitoperiaatteet ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä	215
21.30 Liikehäiriöiden hoito Parkinson-potilaan elämän loppuvaiheessa	215
21.40 Laiteavusteiset hoidot Parkinson-potilaan elämän loppuvaiheessa	217
21.50 Muiden sairauksien ja oireiden lääkehoito Parkinson-potilaan elämän loppuvaiheessa	217
21.60 Komplikaatioiden ehkäisy Parkinson-potilaiden osasto- ja pitkäaikaishoidossa	218

Kirjallisuutta ja verkkosivuja, sanasto, hakemisto

Kirjallisuutta ja verkkosivuja	221
Sanasto	225
Hakemisto	230